

ΤΑ ΟΝΟΜΑΤΑ ΜΑΣ

Ἡ σφαγὴ τῶν Φαρώων καὶ τῆς Χίως εἶνε μικροδουλείας ἔμπρὸς ἑς τὴν καταστροφὴν ποῦ ἔπεσε ἑς τὰ ὀνόματά μας: σὰν ἄρχισε τὸ ἔθνος νὰ τὸ αἰσθάνεται πῶς ξαναγεννήθηκε. Ἡ ἰδέα πῶς θὰ γυρίσουμε δυὸ τρεῖς χιλιάδες χρόνια πίσω καὶ θὰ περπατοῦμε μέσα ἑς τὴν ἀγορὰ νὰ ρωτοῦμε «λέγεται τι καινόν;» ἐρριζοβόλησε τόσο βαθειὰ ἑς τὴν καρδιά μας, ποῦ κατάντησε σήμερα νὰ χρειάζεται **ματρικό** **ματρικό** βουβόλιο γιὰ νὰ μᾶς γιατρέψη!

Ἦτανε μεγάλη καὶ ὠμορφὴ ἰδέα ἑς τὸν καιρὸ τῆς, τότες ποῦ ἀγωνιζόμαστε καὶ σέρναμε ὅλον τὸν πολιτισμένο κόσμον κατόπι μας, γιὰτι αὐτὸς δὲν ἤξερε παρὰ τὰ παλιὰ μας, κ' ἐνθουσιαζότανε νὰ βλέπῃ μιὰ τέτοια μεγάλη καὶ λαμπρὰ νεκρανάστασι. Ἡ ἰδέες ὁμῶς εἶνε σύννεφα καὶ περνοῦν, ἡ Εὐρώπη ἀπὸ τότες ὡς ἐσήμερα ἀλλάξε ἑς ἓνα τέτοιο βαθμὸ ποῦ καὶ ὁ Βῦρωνας ἀκόμη νὰ ζοῦσε θὰ μᾶς ἔγραφε διατριβὴς γιὰ τες θεωρίες τοῦ Δαρβίνου, — κ' ἐμεῖς ἐπάθαμε τὸ νόστιμον τοῦ Νασρεδδίν Χότζα μὲ τὸ νέφτι ἔχουμε ἀκόμη πολὺ δρόμον νὰ πάρομε!

Ἀρχίσαμε φυσικὰ ἀπὸ τὰ εὐκολώτερα ἀπ' τὰ ὀνόματα κ' ἀπ' τὴ γλῶσσα. Ἐς τὰ ὀνόματα τὸ καταφέραμε, γιὰ τὴ γλῶσσα δὲν εἶνε δική μου δουλειὰ νὰ τὸ ἐξετάσω. Μὰ ἐκεῖνο ποῦ με κάνει καμμιὰ φορὰ νὰ χαμογελῶ, ὅσο χολιασμένος κ' ἂν εἶμαι γιὰ τὴν καταστροφὴν ποῦ γένηκε, εἶνε ποῦ κανένος μᾶς δὲν ἤλθε ἑς τὸ νοῦ του ἀκόμα νὰ φορέσῃ κ' ἓνα τρίβωνο! Ἡ κἂν νὰ παίρνῃ κ' ἓνα λουτρό πρὶν καθίξῃ ἑς τὸ φαγεῖ του! Τέλος πάντων νὰ γεινῇ μιὰν ἀρχὴ καὶ νὰ γυρίσουν ὅλα τὰ παλιὰ, εἰδεμὴ πῶς θὰ βασταχθῇ μιὰ ἀπ' τὴ γλῶσσα δίχως ἀπ' τὴ ζωή!

Σὰν νὰ μισομετανοιῶν ποῦ τὸ εἶπα, γιὰτι μπορεῖ νὰ τὸ καταπιαστῇ κανένας καὶ τοῦτο!

Ἀς ἔλθουμε ἑς τὰ ὀνόματα.

Θυμοῦμαι ἀκόμα σὰν ἤλθε ὁ πρῶτος Δημοτικὸς Δάσκαλος ἑς τὸ χωριὸ μας. Ἦτανε καλὸς ὁ καίμενος, καὶ μᾶς ἔφερε πολλὰς καλὰς ἰδέες. Μᾶς ἔκαμε Βιβλιοθήκη, μᾶς ἔβγαξε περίπατο, μᾶς ἐμάθαινε νὰ συλλογίζομαστε μὲ τὰς ἐρωτήσεις του, (θυμοῦμαι ἀκόμα σὰν μ' ἐρώτησε ἂν ἤθελα νὰ εἶμαι Λεωνίδα ἢ Ἐφιάλτης, καὶ ἐπειδὴ τὸ δεύτερο μού φάνηκε πλεῖον καινούργιο, τοῦ εἶπα «Ἐφιάλτης»). — Κι' ἀκόμα κωκινίζω σὰν τὸ συλλογοῦμαι! — μὰ εἶχε κ' αὐτὸς μαζί μὲ ὅλην τὴν ἀναστημένην Ῥωμησοῦνη τὴν πατριὰ τῶν ἑλληνικῶν ὀνομάτων. Καὶ τί τὰ ὅτε τὴν πρώτη μέρα ποῦ μᾶς μάζεψε ἑς τὴν παράδοσι, μᾶς κατέσφαξε ὅλους! Ὅσα φημιλικὰ ὀνόματα μποροῦσαν νὰ «ἔξελληνισθοῦν» ἐξελληνισθήκανε. Ὁ Κυριαζῆς ἔγεινε Κυριακοῦ, ὁ Κωσταντάρης Κωσταντίνου, κ' ἂν ἦτανε καὶ κανένας Καπλάνογλου θὰ γινοῦντανε κ' αὐτὸς Λεοντίδης. Ὅσα πάλι δὲν μεταφραζότανε, τὰ ἔρρηξε ὅλα, σὰν ἀδιόρθωτα ὁποῦ ἦταν, κάτω ἑς τὸ Σπαρτιατικὸ βά-

ραθρο, πῆρε τὰ βαφτιστικὰ τῶν πατέρων μας, ἔβγαλε ἀπὸ τὸ σακί του μερικὰς φουχτιὰς ἰδῆς καὶ ἀδῆς, μᾶς τὰ κόλλησε μιὰ μορφιά, καὶ μπολιασθήκαμε ὅλοι Ἑλληνες χωρὶς νὰ τὸ καταλάβουμε!

Αὐτὰ γενήκανε ἑς τὸν καιρὸ μου, καὶ ἑς τὸ χωριὸ μου Ἐς τὰς πολιτεῖες μέσα ἦτανε παλιὰ δουλειὰ! Ἀπὸ τὴν Ἐπανástασιν καὶ πρὶν ἀκόμα, εἶχε ἀρχίσει τὸ φονικὸ. Χιλιάδες φημιλικὰ ὀνόματα πῆγαν ἑς τὸ καλὸ, καὶ πολλοὶ ποῦ γυρεῦναν νὰ δεῖξουν ἑς τὸν κόσμον τί παλιὸ σκαρὶ εἶνε τὸ δικὸ μας, δὲν ἠθέλωνε νὰ ἔξερουν τὸν παπποῦ τους!

Ἀμὲ τὰ καθαυτὰ, τὰ βαφτιστικὰ ὀνόματα; ἐκεῖ δὰ γένηκε τὸ μεγάλο κακὸ! ὁ Γιάννης, ὁ Γιῶργος, ὁ Κώστας, ὁ Δημήτρης καὶ τόσα ἄλλα ἀγαπημένα ὀνόματα, ἐπῆραν τὰ βουνα κ' ἐφεύγανε σιγὰ σιγὰ τὰ καίμενα, καὶ ἑς τὸν τόπον τους ἐρχότανε σὰν μελίσινα οἱ Ἀλκιδιάδιδες, οἱ Περικλῆδες καὶ οἱ Μιστοκλῆδες. Καθὼς βλέπετε, γυρέψανε οἱ γέροι καὶ οἱ γρηές μας νὰ τὰ ἀνθρωπίσουν λιγάκι, μὰ τοῦ κακοῦ! Ὁ δάσκαλος ἀφῆκε τοὺς γέρους νὰ προσφέρουνε μὲ τὰ γλωσσικὰ ἔργα ποῦ τοὺς ἔδωσε ὁ θεὸς, καὶ σὰν καλῶς δαμαστής, πῆρε ἑς τὰ χέρια του τὰ παιδιὰ καὶ γύμναζε γύμναζε τοὺς μαλάκωσεν τὴ γλῶσσα, ποῦ σὰν φωνάζουμε τώρα ἀπ' τὸ ἀπάνω πάτωμα τὴν Μελοπομένη καὶ τὴν Τερψιχόρη, τρέχει τὸ μέλι τοῦ Ὑμητοῦ ἀπ' τὸ στόμα μας.

Τὶ καταλάβαμε μὲ τὴν ἀλλαγὴν τούτη, εἶνε γιὰ μὲνα μυστήριον. Τὶ ἔχασαμε δὲν εἶνε καθόλου μυστήριον. Ἐχάσαμε ἄλλη μιὰ χάρι τῆς γλώσσας μας, ἐκόψαμε καὶ καταπατήσαμε ἄλλο ἓνα λουλούδι τῆς. Ἦθελα νὰ ξέρω τί λογιῆς τραγουδι θὰ τραγουδοῦσαμε ἑς κανέναν Ἐπαμεινώνδα, ἂν ἔκλεφετε καμμιὰν Ἀρσινόη! Ἡ ἑς κανένα Εὐθουβουλίδη, ἂν μᾶς ἔπαιρνε τὴν Πόλι!

Ἀς μὴν ἀπελπίζομαστε ὁμῶς. Κανένα θανατικὸ δὲν ἤλθε ἑς τὸν κόσμον ποῦ νὰ μὴν ἀφῆκε καὶ μερικὸς νὰ διηγηθοῦν τί συνέβηκε. Ὡς καὶ ἀπ' τὸν κατακλυσμὸ ἐσώθηκε ἓνας Νῶε. Ἐτοῖ κ' ἀπ' τὴν καταστροφὴν τούτη ἐγλυτώσανε καὶ ἀνθοῦν ἀκόμα πολλὰς οἰκογένειες μὲ τὰ γλυκὰ ὀνόματα τῶν παπποῦδων τους. Ἀπ' αὐτοὺς πρέπει νὰ ἐλπίζουμε σωτηρία, αὐτοὶ θὰ μᾶς φέρουν πίσω τοὺς Γιάννιδες μας καὶ τὰς Μαρτίες μας.

Δύο λόγια γιὰ τοὺς Χιώτες: τοὺς πρέπει ἓνας ἔπαινος ἐδῶ πέρα. Αὐτοὶ σὰν ἐφύγαν ἀπ' τὸ δούστυχο νησί τους κ' ἐσκορπισθήκανε ἑς τὴν ξενιτειὰ, ἐπῆραν δυὸ πράγματα μαζί τους: τὰ εἰκονοστάσιά τους, καὶ τὰ ὀνόματά τους. Ἀπὸ τὴ σφαγὴ τοῦ 22 δὲν ἐγλυτώσανε, τὴ σφαγὴ ὁμῶς τῶν δασκάλων μας τὴ ξεφύγανε καὶ μὲς ἑς τὰ σπιτικά τους μωχομυρίζουν ἀκόμα τὰ νησιώτικὰ τους ὀνόματα, μαζί μὲ τὸ λιθάνι τους. Δὲν λέγω πῶς δὲν εἶμαστε κ' ἐμεῖς χριστιανοί: μὰ αὐτοὶ ἔχουν καὶ χριστιανικὰ ὀνόματα.